

עירובין קא. (המשנה הראשונה) עד קא: (המשנה בסוף העמוד)

ביאורי מושגים

בניין ארעי - מהתורה אסור לבנות בניין קבע או להוסיף תוספת קבועה לבניין, חכמים אסרו גם אוהל ארעי. בהקשר זה יש לחלק בין שלושה סוגים של אוהל ארעי:

לפי תוס' העקרון במקרה ג' ובמקרה ב' זהה - חייבים רק כשמעוניינים בחלל.

- א. כשבנה רק מחיצות - מותר (ולפי רש"י מחיצה המתרת, כמו של סוכה, אסור).
- ב. כשבנה רק גג - אם נעשה להגנה מחום או גשם - אסור. סתם כך - מותר.
- ג. כשבנה גם מחיצות וגם גג - אסור (לפי תוס' ובעקבותיו השו"ע האיסור קיים רק כשמעוניין בחלל שבפנים).

בגמרא שלנו מחדש ר' יהודה שגם במקרה ג' כשמשנה את הסדר - מותר.

משנה

דלת נשלפת, או דבוקת קוצים הסותמת חור, או מחצלת של קנים - אסור לנעול בהם.

ואם היו קשורים ותלויים על המשקוף בלי לגעת בקרקע - מותר לנעול בהם.

במקרים אלו מותר גם כשהדלת נוגעת ברצפה, אביי: כשיש לדלת ציר. רבא: כשהיה לדלת ציר.

האמוראים דייקו דין זה מברייתא הסותרת את המשנה ומתירה גם כשהדלת נוגעת ברצפה.

ר' חייא: דלת אלמנה (דלת מלוח אחד או דלת בלי צירים המחוברת רק במסמרים) אין לסגור בה בשבת בשום מקרה. (כיוון שאז זה נראה כמוסיף לקיר ולא כסוגר דלת)

ר' יהודה: המסדר עצים למדורה, או ביצים על גבי האש או מטה - יש לשים קודם את החפצים המהווים את ה'תקרה' ואחר כך את ה'מחיצות' (להרחבה עיין בביאור מושגים).

משנה

פתיחת מנעול של דלת בשבת

ר"מ: כשהדלת ברה"י והוא עומד ברה"ר (או להיפך) - אסור. **חכמים:** בירושלים הקלו במקרה כזה.

הפתרון: יש לגדר את האיזור שליד הדלת במחיצות ואז איזור זה יהפוך לרה"י.

דעת חכמים:

רב פפא: חכמים מתירים לעמוד ברה"ר ולפתוח ברה"י (ההוכחה מירושלים היא מהתקופה שבה נפרצו פרצות בחומה ואז ירושלים הפכה להיות רה"ר).

רבא: חכמים מתירים לעמוד בכרמלית ולפתוח ברה"י.

דעת ר' מאיר

בתחילה - ר"מ אסר גם לעמוד בכרמלית ולפתוח ברה"י.

לבסוף - ר"מ חזר בו והתיר לעמוד בכרמלית ולפתוח ברה"י.

למסקנה

רבא: ר"מ וחכמים מסכימים גם לגבי כרמלית (שמותר) וגם לגבי רה"ר (שאסור).

רב פפא: ר"מ וחכמים מסכימים לגבי כרמלית (שמותר) וחולקים לגבי רה"ר.

כשמקום המנועול קטן מ4X4 טפחים אבל ניתן לחוק בו מקום של 4X4

חכמים: מסתכלים על מה שקיים בשטח ואין כאן 4x4 (והמקום מוגדר מקום פטור).
ר' מאיר: מסתכלים על הפוטנציאל ואנו קובעים שוירטואלית יש כאן 4x4.

מחלוקת זו משפיעה על יכולת העברת המפתח כשהמנועול נמצא ליד כרמלית:

חכמים:
המנועול נחשב מקום פטור - ומותר לקחת את המפתח מהמפתן ולשימו במנועול.

גזרתו של רב דימי:

חכמים מודים שאחרי שהעברנו את המפתח מהמפתן (כרמלית) למנועול (מקום פטור) אסור להעבירו לחלון (רה"י).

ר' מאיר:

אם המנועול בגובה מעל 10 טפחים - הוא נחשב רה"י - ואסור לקחת את המפתח מהמפתן ולשימו במנועול.
אם המנועול נמוך מ10 טפחים - הוא נחשב כרמלית - ומותר לקחת את המפתח מהמפתן ולשימו במנועול.